

*Dr. Fórizs Sándor nyá. rendőr dandártábornok
egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar*

A sorállományhoz kapcsolódó határőr tisztképzés végnapjai

1994. március 15-ével a Határőrség Országos Parancsnoka kinevezett a Kossuth Lajos Katonai Főiskola Határőr Tanszéke vezetőjének. Nagy határozottsággal, magabiztossággal kezdtem ehhez a munkához, mely elbizakodottság több forrásból táplálkozott. Tiszti pályafutásom kezdetén hét évet töltöttem őrsön, kettőt osztrák viszonylatban parancsnokhelyettesként, ötöt a jugoszláv államhatáron mint őrsparancsnok. Dolgoztam az elektromos jelzőrendszer mellett és néhány hónapot átke-lőhelyen is eltöltöttem. Beleláttam a kerület/igazgatóság munkájába, részvettem fegyveres személyek felkutatásában és több nagyobb razziában. Közvetlenül a tan-székvezetői kinevezésem előtt tanszékvezető-helyettes voltam a Zrínyi Miklós Ka-tonai Akadémián már tíz éves oktatói tapasztalattal a hátam mögött. Én is a Kossuth Főiskolán végeztem, igaz meglehetősen régen, 1973-ban. Ennek ellenére magabiz-tosan úgy éreztem, az új beosztásom ellátásához szükséges felkészültséggel mind szakmai, mind pedig oktatói vonalon bőven rendelkezem. Az első hónapok azonnal megmutatták, sok mindennel számoltam, csak az akkori utóbbi öt év eseményeivel nem és azokat a különleges körülményeket pedig kívülről nem láthattam, melyek a Kossuth Főiskolán a határőr tisztképzés körül kialakultak.

A BM Határőrség tisztjeinek képzése 1960-tól a MNK belügyminiszter helyette-sének és az MN Vezérkari Főnökének 007/1960. számú Közös Utasítása alapján folyt honvédségi tanintézetben. 1964 szeptemberében avattak először olyan tiszte-ket, akik már két oklevelet, tiszti és szaktechnikusi, kaptak. 1967-ben nyilvánítot-ták a tiszti iskolákat főiskolának. A Kossuth Lajos Katonai Főiskola 1967-1996 között működött és 1967-ben négy éves képzési programmal kezdett.

A határőr tisztképzés rendkívül nagy hagyományokkal, jelentős tapasztalatokkal rendelkezett a rendszerváltozás idejére (1989/1990) és értelemszerűen a képzés szerkezetében, az évtizedek folyamán végrehajtott módosításokban, igazodott a honvédségi anyaintézmény döntéseihez. A sok pozitív tapasztalat, amelyet a főisko-la az évtizedek folyamán felhalmozott még inkább kiemeli számomra a Határőrség vezetésének azon merész és akkor sokat vitatott döntését, hogy a tisztképzést 1992-től véglegesen áthelyezik a Rendőrtiszti Főiskolára. Én ezzel az elhatározással je-lenleg is maximálisan egyetértek, azt gondolom, elkerülhetetlen volt, jelentős elő-nyöket biztosított a szervezet számára, új lehetőségeket nyitott meg. Csak elismerni tudom az akkori országos vezetés reális helyzetértékelését, akik annak ellenére, hogy száz szállal kötődtek a katonai képzéshez és a katonai jellegű határőrizeti megoldásokhoz, felismerték ennek a lépésnek a szükségességét, mégpedig a rend-

szervátozás meglehetősen zűrzavaros eseményei között is. Ezzel gyakorlatilag minden később ott végzett határőr tisztnek biztosították a lehetőséget, hogy „rendőrtisztis” diplomával a hátuk mögött eredményesen dolgozhassanak, a későbbi integráció viharait „túlélve”.

Az elgondolás már 1990-ben kialakult, az új tanszék 1992-ben került megalakításra. Valahonnan innen indítom én a hagyományos képzés végnapjait, bár dátumozhatnám a rendszerváltozástól is, esetleg 1998-tól a határőr sorállomány megszűnésétől. A 2008-ig terjedő ez utáni időszak a régi típusú felkészítésben, a végrehajtott képzési modernizáció ellenére, már csak egy fokozatos megszűnés és bizonyos értelemben vergődés, el nem ismert erőfeszítés sorozat lett az én szememben.

A Határőrség Országos Parancsnoka 1991. január 17-i levelében a Belügyminisztérium rendészeti helyettes államtitkárához fordult melyben ismertette a Határőrség vezetésének a tisztképzés jövőjéhez kapcsolódó elképzelését. A levél szerint Kiss Kálmán ezredes a BM Határőrség törzsfőnöke és dr. Bakondi György ezredes törzsfőnök-helyettes, tájékoztatta Szabó János mérnök vezérőrnagyot a KKKF parancsnokát a Határőrség tisztképzésre vonatkozó döntéseiről. A levél szerint:

„Az Urak ismertették terveinket, mely szerint a parancsnoki képzés helyett az új határőrizeti törvényhez, a hivatásos határőrizet követelményeihez jobban igazodó határrendész képzés kerülne bevezetésre 1992-es tanévkezdettől a Rendőrtiszti Főiskolán.”

„A főiskola parancsnoka egyetértett azzal, hogy 1991-es tanévtől új évfolyam már nem indulna, és a jelenleg 27 első éves és 46 fő másodéves még befejezné megkezdett tanulmányait a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán.”

„A KKKF szaktanszék állománya kettős feladatot látna el, végrehajtaná a maradó állomány felkészítését másrészt előkészítené az RTF-en az 1992-es tanévben induló képzést.”

„Szabó vezérőrnagy biztosított a támogatásról és tájékoztatást adott, hogy a Honvédség visszatér a négy éves képzési rendszerre.”¹

A levél megfogalmazása világos és egy 3-4 éves időszávan kijelöli az ezen a téren jelentkező fontosabb feladatokat, mint az új tanszék felállítása és a képzés beindítása, illetve a régi típusú felkészítés kifuttatása. Eleve nehézségek elé nézett az az elképzelés, hogy az oktatók két irányban fognak dolgozni párhuzamosan a két tantézetben.

Az első felterjesztést követi egy második is a rendészeti helyettes államtitkár részére 1991. június 14-i dátummal az országos parancsnok aláírásával. Az újabb okmány tovább részletezi a vezetés nézeteit a tisztképzésre vonatkozóan.²

¹ Magyar Országos Levéltár, HOP XIX-B-10, 1991.év, 10. doboz, Folyószám 4, Nyilv. szám 172/1991

² Magyar Országos Levéltár, HOP XIX-B-10, 1991.év, 102.doboz, Folyószám 2., Nyilv. szám 172/15/1991

Az országos parancsnok elgondolása, hogy a Rendőrtiszti Főiskolán a Határrendészeti Tanszék 1992 január 1-jétől megkezdje működését, a KLKF-en a Határőr Tanszék 1993. augusztus 31-ével befejezi a tevékenységét. A jelenleg ott lévő hallgatók három éves képzési rendszerben, pedagógiai másodképzéssel és diplomával, a Kossuthon kerülnek avatásra 1991-1993. között.

A levélben kezdeményezték, hogy az 1991. évi felvételit az RTF-re határrendészeti szakra a Kossuth tanszéke végezze a rendőrtiszti felvételi előírásai szerint, mivel a határőr képzés oda lett meghirdetve és nem az RTF-re, de a hallgatók már az új helyre kerüljenek beiskolázásra, illetve Körmendre egy éves előképzésre. (Körmendi Határőr Kiképző és Továbbképző Intézet). Ez a felvételi 1991. június 25 – július 10. között volt tervezve.

De ilyen határozott elképzelések mellett miként kerültem én 1994-ben a szentendrei Határőr Tanszékre? A levéltár 1993-94-95-ös Határőrséggel foglalkozó dobozai tömve vannak a jugoszláviai események jelentéseivel; akció és határvadász századok, zászlóaljok okmányaival; a Viszonylati Parancsnokság jelentéseivel; „Baranyavár” dokumentációval, zászlóalj törzsvezetési gyakorlatokkal. Hirtelen új irányt vettek az események, még ha csak ideiglenes jelleggel, de sajnos több éves kihatással. Véleményem szerint semmi sem volt rombolóbb, fékezőbb hatással a határőrségi rendészeti átszervezésre mint a szerb- horvát konfliktus és háború. Felcsillantotta a lehetőséget egy két, (vagy) több lábon álló szervezet létrehozására, melynek egyik része határrendészeti, a másik fele határvadász területen működik. Rövid ideig úgy látszott, igény lehet a Honvédség mellett egy másik, félkatonai szervezet létrehozására. A kettős jelleg megvalósítása amúgy rengeteg pénzbe és később feleslegesnek bizonyult átszervezésbe került, de bizonyos körülmények érvényesülése esetén talán sikerülhetett volna. Egy nagyobb létszámú határvadász kötelék működése pedig indokolhatta volna a korábbi tisztképzés esetleg csökkentett létszámú megtartását, hiszen ez parancsnoki és kötelékképzettséget, valamint komoly fegyver, harcjármű és egyéb speciális ismereteket igényelt.

Átszervezések a honvédségi képzésben

1994-re a Kossuth Főiskolán is jelentős változások következtek be, melyek szerencsétlen módon befolyásolták a megbontott határőr tisztképzés újjáélesztését. 1986/87. tanévtől az 1990/91. tanévig hároméves képzés folyt, kollégiumi nevelőtanári képesítést kaptak a hallgatók határőr szakon. 1991-től ismét négy évesé vált a tisztképzés, a polgári képesítés parancsnoki szakon üzemmérnök - tanár lett. Ez a határrendészeti profilnak végképp nem felelt meg, jelentős óraszámot vittek el a matematikai-technikai tantárgyak. Sok hallgatónak lényegében nem volt affinitása ezen ismeretek iránt, az iskolába a határőr képzés miatt jelentkeztek, nem tudták teljesíteni a műszaki követelményeket és kiestek az intézményből.

A Honvédség erre az időszakra jutott el a radikális leépítés, létszámcsökkentés gondolatához. A beiskolázások száma meredeken zuhant, képzés közben is redukálni akarták a már meglévő osztályok létszámát. Így olyan érdekes szituáció alakult ki, hogy még elsőéves harckocsizó hallgatók is átiratkoztak határőr szakra, példásan teljesítve a követelményeket. A hallgatói létszámon belül fokozatosan nőtt a határőrök aránya, lassan elérve az összlétszám harmadát. A főiskola hivatásos és polgári tanári állománya körében jelentős elbizonytalanodás volt érezhető mely kihatott az oktatás színvonalára és az általános körülményekre.

1993-ban új felsőoktatási törvény lépett életbe. Jelentős követelményeket támasztott a főiskolai és egyetemi oktatókkal kapcsolatban.

1996. szeptember elsejével megalakult a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem a korábbi Katonai Akadémia bázisán. A tanintézet kivált a Magyar Honvédség hadrendjéből és önálló intézményként a honvédelmi miniszter alárendeltségébe került. Két kart alapítottak, „Hadtudományi Kar” és „Vezetés- és Szervezéstudományi Kar” néven. Az intézmények számának csökkentését célzó, egyébként elfogadható, törekvésnek megfelelően előkészítették az egyetem és a főiskolák összevonását. A Kossuth Főiskola felső és középszintű (tanszékvezetői) vezetése kvalifikáció szempontjából nem felelt meg a felsőoktatási törvény előírásainak és határozottan elmaradt az egyetem törzsállományától. A csúcsvezetés nem rendelkezett tudományos fokozattal, általában nem tudták felmutatni az esetleges összevonással jelentkező pályázáshoz szükséges feltételeket. Az iskolát korábban nagy tapasztalatokkal és szerintem eredményesen irányították, de az új feltételeken egyszerűen elbuktak, azok teljesen váratlanul érték őket. Ez a vezetés nem is tudta képviselni és eredményesen érvényre juttatni az iskola, az ott dolgozók érdekeit, hiszen a kialakuló új szervezetben nem töltöttek be lényeges, meghatározó pozíciókat. Így következhetett be, a legfontosabb húsz főiskolai beosztást betöltő személyből, parancsnok, helyettesek, tanszékvezetők, összesen három fő maradt hasonló munkakörben. Közülük is az egyik én voltam, akit a Határőrség fizetett és így nem kerültem a fűnyíró hatása alá, valamint megvolt a szükséges tudományos fokozatom. Másik kolléga a testnevelési tanszékvezető, aki kandidátusi fokozattal rendelkezett a „benti” oktatóval szemben. Az ő munkaköre viszont minden döntési pozíciótól messze esett. Lényegében 1996-97-ben elveszett a teljes főiskolai oktatást irányító apparátus, mely mindenki által elképzelhető hatással járt. Ez az átszervezésnek a humán oldala. Mondhatjuk, odaveszett Közép-Európa legjobb fekvésű, kiépített katonai főiskolája, a rendkívüli jó adottságokkal rendelkező közeli csobánkai gyakorlóterével, izbégi lötérrésszel, melyeket minden általam is kísért NATO delegáció megcsodált és dicsért. Az úgynevezett „gyalogsági, mezítlás” tisztképzés pedig bekerült egy világváros közepére, a szokásos kiismerhetetlen magyar döntési rendszert példázva. Természetesen ezeken a történéseken nem egy volt határőr tisztnek kellene elgondolkoznia.

A Kossuth Lajos Katonai Főiskola 1996-ban az egyetem önálló főiskolai kara lett, majd 1997. szeptember elsejével beolvadt a Hadtudományi Karba melynek központja 1997-2001 között Szentendrén volt, 2001. augusztus 01-vel beköltözött

az üllői úti bázisra, majd ez is megszűnt. Így alakult ki az a helyzet, hogy az egyetem egyik karán egy időben két tanszéke is volt a Határőrségnek. Az egyik főiskolai, a másik egyetemi képzéssel foglalkozott. 2000. januártól harmadik, „főiskolai” karként a Bolyai János Katonai Műszaki Főiskola is bekerült az egyetem szervezetebe.

Szakok, felvételi:

Érdekes megnézni a felsőoktatási tájékoztatókban megjelent, meghirdetett adatokat, a határőr-határrendész képzésre vonatkozóan, (6. számú táblázat). Látható, hogy a Határőrség folyamatosan iskolázott be hallgatókat a Zrínyire gyakorlatilag a végső lehetőségekig. Az utolsó tisztavátásra 2008-ban került sor. A Honvédség bizonytalan volt a hogyan tovább, milyen képzést akarunk kérdésben. Az egyik vitatott terület a szakpárosítás lett, a másik a beiskolázási létszám. Mindezek mellett az új szakok anyagát ki kellett dolgozni és akkreditáltatni kellett. Ez időigényes és nagy tapasztalatot igénylő feladat, pont az összevonások idején, amikor jelentős számú oktató távozott a rendszerből. Egyszakos, vagy kétszakos felkészítés? És mi legyen a második szak? Kell-e egyáltalán második szak, vagy az ahhoz szükséges óraszámot fordítsuk a szakmai felkészítésre? Volt olyan év, amikor a szakhirdetés idejére a képzés még nem volt véglegesen akkreditálva. Elképzelheti a tisztelt olvasó, milyen leterhelést jelentett az új felkészítési rendszert kidolgozni a tanárok számára az amúgy is feszített napi munka mellett.

Az alábbi felhívások jelentek meg a felsőoktatási tájékoztatókban:

- 1992 és 1993, határőr szak nem került kiírásra a Kossuthra;
- 1994, újra jelentkezik a határőr szak „határőr mérnök - tanár” megnevezéssel. Az iskola a létszámot nem bontja, a meghirdetett öt szakra 175 hallgatói hely van melyből a Határőrség 20-25 főt kapott.
- 1995, a határőr szakot „szociálpedagógus” párosítással kívánják indítani. összesen hat szak 175 fővel.
- 1996, újra mérnök-tanár képzés került meghirdetésre járműgépész szakiránnyal. Öt szak, 175 fő.
- 1997, az egyetemi képzésre már „határrendészeti- és védelmi vezetői szak” néven négy féléves levelező rendszerű felkészítés lett meghirdetve 40 helylyel. A főiskolai szintű szakok nevei nem jelennek meg, összlétszám a határőrökkel együtt 100 fő, jelentős csökkenés látható. Az új szakok akkreditációja még nem történt meg. A tájékoztatóban az alábbiak olvashatók:” A ZMNE egyetemi és főiskolai karain 1997. szeptembertől új képzési szerkezetben történik az oktatás. Az új egyetemi (10,6 illetve 4 féléves) szakok akkreditációja folyamatban van. A választható szakokról a ZMNE or-

szágos napilapokban tájékoztatást ad.”³ Megerősítik, a Határőrség részére is lesz beiskolázás. „*A szentendrei Kossuth Lajos Főiskolai Kar az MH szárazföldi csapatai, valamint a BM Határőrség részére készít fel tiszteket.*” Az 1997-es felvételi tájékoztatóban a ZMNE még négy karral, két egyetemi és két főiskolai szerepel, a Bolyai önálló főiskolaként.

- 1998, ebben az évben már a „Határrendészeti- és védelmi vezetői szak” szerepel főiskolai szinten nappali 8 féléves felkészítéssel 25 fő részére. Ugyanennek a szaknak hat féléves egyetemi szintű kimenete szerepel 20 fővel. Érdekesség, hogy a szakon belül határvédelmi és határrendészeti szakirányok kerültek kidolgozásra.

Az új szakkal, a „Határrendészeti- és védelmi Vezető Szak”-kal a zrínyis tanszék megkísérelték lereagálni, megválaszolni a rendészeti jellegű egyetemi és főiskolai felkészítés kihívásait, egyben megfelelni a Határőrség új igényeinek és életképességnek maradni a rendőrtisztis határrendészeti felkészítés mellett. 1998-ban megszűnt a határőr sorállomány, erre is szükséges volt reagálni. Mindezek mellett az egyetemi, most már master szak szükségessé tette, hogy alatta főiskolai bachelor képzés folyjék. Ezt előírták az akkreditációs feltételek. Ezzel a Határőrség is kényszerpályára került, a véleményem szerint. Továbbra is igényelte az egyetemi felkészítést, ezt a beiskolázási létszámok 2007-ig jól mutatják. Ugyanakkor ezen képzés fenntartásához működtetnie kellett az alsóbb szintű főiskolai oktatást is. Így alakulhatott ki az a szituáció, hogy a főiskolai szintre 2005-ben, az egyetemi szintre 2007-ben hirdettek meg utoljára felvételt. Mindvégig elegendő jelentkező volt a főiskolai szintre. A Határőrség az utolsó pillanatig kihasználta a kétszintű képzés lehetőségét és iskolázott be hallgatókat.

A határőr tanszék helyzete 1994 és 2000 között

Az előzőekben leírtakból már látszik, a tanintézeti, honvédségi helyzet rendkívül viharosan alakult a folyamatos átszervezések és szakváltások miatt. Stabil iskolai háttérről nem beszélhetünk. A Határőrség részéről az adott körülmények között minden lehetséges támogatást megkaptunk. Ezt tükrözik a kiadott állománytáblák, (1-3. számú táblázatok) és hivatkozások.⁴ Az állománytáblák messzemenően figyelembe vették, hogy a rendészeti jellegű felkészítéshez a Zrínyin és a Kossuthon, majd az összevonás után a kettőn együtt, hiányzik az a tanintézeti háttér, amelyik a nem szakmai vonatkozású rendészeti-jogi órákat felkínálná. Ezeknek a tanintézeteknek nem volt (és ma sincs), olyan oktatási - szervezeti egysége, tanszéke, melyek

³ 1997. évi Felsőoktatási Felvételi Tájékoztató

⁴ Magyar Országos Levéltár, HOP XIX-B-10, 1992.év, 8. doboz, 3. Sorszám, T-125/29/1992
Magyar Országos Levéltár, HOP XIX-B-10, 1994.év, 8. doboz, 3. Sorszám, 3-1/05-7/1994
Magyar Országos Levéltár, HOP XIX-B-10, 2001. év, 7. doboz, 1. Sorszám, 3-1/ 5-71/2000

büntetőjog, büntető eljárásjog, kriminalisztika, kriminológia, stb. tantárgyak oktatását fel tudták volna vállalni. De egyéb tantárgyak vonatkozásában is, informatika, kommunikáció, vezetéselmélet, pszichológia, testnevelés-közelharc, lökiképzés, a feldolgozott tematikák alapvetően katonai jellegűek voltak, csak áttételesen használhatóak a saját hallgatóknál. Ezért lényegében a tanszékeknek kis főiskolaként kellett működniük, saját oktatókat keresni azon témákhoz, melyeknek egyébként voltak tanszékeik. Ezt az állománytábla magasabb oktatói létszáma elvileg biztosította. Külső előadói díj tette lehetővé máshonnan oktatók meghívását és jelentősebb ösztöndíjakat kaptunk a tanszéki könyvtár feltöltésére szakirodalommal, rendészeti-jogi jegyzetekkel, tankönyvekkel, hiszen ilyenekkel a honvédségi könyvtár nem rendelkezett.

Az új és üres státuszok aktiválása viszont nagy nehézségekbe ütközött. Elsősorban jogi végzettségű oktatókra lett volna szükség, a hagyományos határőr felkészültségű tisztekkel rendelkezünk. A megkeresettek gyakran vonakodtak felvállalni egy ilyen lehetőséget. Részben az egyáltalán nem könnyű oktatási feladatok miatt. Másrészt a tanszék helyzetét mindenki labilisnak ítélte, bizonytalannak a hosszabb távú jövőjét, meglévő munkaköröket nem kívántak egy veszélyes szituációért feladni. Így gyakran maradt a fiatal tisztek egyetemre történő beiskolázása. Ők lelkesen dolgoztak, a jogi anyagban néhány órával jártak előrébb, mint a tulajdonképpeni hallgatók. Nekik viszont még a hagyományos gyakorlati tapasztalatuk is kevés volt.

A tanszék 1991-92-es kettéosztásakor a határforgalmi és a határőr felderítő szakcsoport átköltözött a Rendőrtiszti Főiskolára. Pontosan az a rendészeti rész, amely majd itt is nagyon hiányozni fog. Természetesen az akkori döntés elfogadható volt, hiszen a tanszék teljes felszámolása lett célul kitűzve. A képzés maradására vonatkozó módosítás így egy féloldalas szervezetet eredményezett, melyen gyorsan szükséges lett változtatni.

Hogy a helyzet ne legyen könnyebb, a rendészeti vezető szak megalapításáig folyt a mérnök- tanár másoddiplomás képzés. A felkészítés rendészeti jellegének erősítését meghatározóan akadályozta az oktatásban lévő akkreditált tananyag, melyből az érintett műszaki tanszékek nem kívántak tanórákat átadni. Ilyen jellegű törekvésünk, a műszaki órák „lefáradása”, feszültséget gerjesztett az iskolán belül. Mivel szükségesnek láttuk a hiányzó ismereteket, főleg jogi anyag beállítását, ezt gyakran a hallgatók szabadidejének terhére tudtuk megtenni és reméltük a pozitív hozzáállásukat. Ugyanakkor ez a leoktatott óraszám a leckekönyvben csak mint szabadon választott tananyag jelenhetett meg.

Szerettük volna, ha az egyetem egyes tanszékein, például a jogi tanszéken ahol nemzetközi és hadijog oktatás folyt, igényeink szerint szélesítené az oktatási profilt a különböző jogágak, büntetőjog stb. irányába, de ez nem valósult meg.

Két szak rövid összehasonlítása

Egy új rendészeti jellegű alap és kiegészítő szak beindítása nagyon jó elképzelés volt és színvonalas akkreditált képzés lehetőségét eredményezte. Megtervezésénél a tanszékek elvileg szabad kezet kaptak, hiszen az iskolán belül senki érdekeit sem sértette a megjelenése, az eddigi felkészítés modernizálásának tekintették. A magas óraszám megengedte a sokoldalú tananyag válogatást. Az iskola általános napirendje, az RTF-en nem jelentkező kötöttségek szilárd érvényesülése, szoros napirend, állandó felügyelet megvalósulása a hallgatói század vezetése részéről, a tanórák feltétlen látogatása nem csak papírforma szerint, érezhető pozitívumokat eredményezett. Továbbra is megmaradt a szakmai felkészítés támogatottságának szűkössege az egyetem részéről.

Már mint lezárult korszakot vizsgálva összehasonlítottam a két tanintézet, RTF Rendészeti Igazgatási Szak Határrendészeti Szakirány és a ZMNE Határrendészeti és- Védelmi Vezetői Szak főiskolai alapképzés fontosabb adatait. Mindkét tanintézet 2003/2004. tanéve számaikat vizsgáltam. Párhuzamot vonni, vagy összevetni meglehetősen nehéz a tantárgyak eltérő besorolása, a teljesen más tantárgyak szerepeltetése miatt is. A Zrínyis oktatási programban három szakiránya is volt a képzésnek: határrendészeti, határvédelmi, rendészet-technikai. Ezek közül a könnyebb egyeztetés miatt a határrendészeti szakirányt választottam. A hat és nyolcszemes szerkezet eleve eltérő óraszámokat tesz lehetővé. A katonai tanintézetben a heti óraszámok is magasabbak voltak, valamint a szemeszter is egy héttel tovább tartott. A rendőrtisztin a határrendészeti képzés más szakirányokkal közösen folyt, szorosan igazodva azok struktúrájához és óraszámaihoz. A másik tanszéknek relatíve szabadabb volt a keze a képzés tervezésénél. Nehezebb lett a helyzete a két határőr tanszék Zrínyin történt összevonását követően, mert párhuzamosan főiskolai és egyetemi képzést is folytatniuk kellett. Az 4. számú táblázat tartalmazza a fontosabb kigyűjtött információkat, a meghatározó tantárgycsoportok összevetését. A szakmai gyakorlatok óraszámja nem számított bele a kontakt foglalkozásokba.

Alapvető következtetésként elmondható, a Zrínyin a magas óraszám mellett is nagyon alacsony maradt a jogtudományi tantárgyak óraszámja és aránya, míg az egyéb tantárgyak blokkjában rendkívül széleskörű általános ismereteket nyújtottak. Támaszkodhattak az intézmény sajátosságaira, „A” és „B” kategóriás vezetői engedélyt követeltek meg, térinformatikát oktattak, katonai közelharc felkészítésben részesítették a hallgatókat, széleskörű társadalomtudományi oktatást végeztek, stb.

A 6. számú táblázat az egyéb tantárgyakat és óraszámait szemlélteti. Látható, a magasabb Zrínyis óraszám nagyobb mozgásteret biztosított általános ismeretek feldolgozásához, az általános műveltség növeléséhez.

Azt is hangsúlyoznunk szükséges, ez a sajátos felkészítési rendszer mely 1994-2006 között kialakult és érvényesült, s filozófiájában megkísérelte összekapcsolni a modern rendészeti (rendőri) felsőoktatást egy honvédségi tanintézet feltételeivel, példa nélkül áll, de több egyébként nem jelentkező pozitív sajátossággal is rendel-

kezett, pluszt adott elsősorban a hallgatóknak. Megmaradt viszont az iskola bizonyos mértékű elszigeteltsége a magyarországi rendészeti főáramlatoktól. Az általános nemzetközi rendőri felkészítési trenddel sem mutatott hasonlóságot, különösen nem a számunkra pozitív mintaként szolgálható németországi rendszerekkel, amint azt Szabó Andrea itt jelzett tanulmányában bemutatja.⁵

Véleményem szerint a Kossuthon majd a Zrínyin dolgozó hallgatók és oktatók munkájának legnagyobb elismerése az a tény, a Határőrség vezetése a legutolsó pillanatig fenntartotta, finanszírozta a képzést.

Tanszékek állománytáblázata

1. számú táblázat

	ZMKA	KLKF	RTF
1992.03.01. (3)			
Ezredes	1	1	1
Alezredes oktató	14	14	13
Alezredes hallgató	37	-	-
Zászlós, tiszthelyettes és hallgató	1	75 + 2	75 + 1
Kinevezett polgári alkalmazott	4	3	2
Sor hallgató	-	25	25
Százados	-	1	-

2. számú táblázat

1994.05.01.(4)			
Ezredes	1	1	1
Alezredes oktató	8	11	10
Alezredes hallgató	40	-	-
Őrnagy	-	1	-
Százados	-	1	-
Zászlós, tiszthelyettes	1	2	1
Törzszászlós hallgató	-	65	75
Sor hallgató	-	25	-

⁵ Szabó Andrea, A németországi rendészeti felsőoktatásról. In: Ádám Antal (szerk.) PhD Tanulmányok 11. Pécsi Tudományegyetem Doktori Iskolája. 2012.535. o.

3. számú táblázat

	ZMNE (e)	ZMNE (f)	RTF
2000.01.01. (5)			
Ezredes	1	1	1
Alezredes oktató	14	14	10
Őrnagy	-	2	-
Főtörzszászlós	1	2	1
Közalkalmazott	4	3	2
Őrnagy hallgató	30	-	-
Főtörzszászlós hallgató	-	25	60
Ősztöndíjas hallgató	-	75	30

Óraszámok összehasonlítása, 2003-as év⁶

4. számú táblázat

	RTF	ZMNE
Össz kontaktóra	2591	3600
Szakmai gyakorlat	320	420
Testnevelés	190 (7,3%)	270 (7,5%)
Idegen nyelv	288 (11,1%)	540 (15%)
Jogi tantárgyak	619 (23,8%)	330 (9%)
Egyéb tantárgyak	683 (26,3%)	1260 (35%)
Szakmai tantárgyak	811 (31,3%)	1200 (33%)

⁶ Rendőrtiszti Főiskola Hallgatói tájékoztató, 2003, nyilvántartási szám nélkül
Tanterv, a Határrendészeti és- Védelmi Vezetői Szak határrendészeti vezető szakirány, főiskolai szintű alapképzés nappali tagozat (2002-2006 kurzus), nyilvántartási szám nélkül

Az egyéb tantárgyak megoszlása 2003-ban⁷

5. számú táblázat

Tantárgy	RTF	ZMNE
Szociológia	32	30
Pszichológia	96	60
Informatika	64	90
Vezetéstudomány	48	120
Kommunikáció	30	30
Politikaelmélet/Politológia	32	30
Filozófia és kultúrtörténet	-	90
Közgazdaságtan	-	30
Biztonságpolitika	-	30
Logika	-	30
Matematika	-	45
Etika	32	-
Pedagógia	24	-
Robotzsaru	24	-
Összesen	382	585

⁷ Rendőrtiszti Főiskola Hallgatói tájékoztató, 2003, nyilvántartási szám nélkül
Tanterv, a Határrendészeti és- Védelmi Vezetői Szak határrendészeti vezető szakirány, főiskolai szintű alapképzés nappali tagozat (2002-2006 kurzus), nyilvántartási szám nélkül

*Felsőoktatási Felvételi Tájékoztató adatai**Meghirdetett létszám*

6. számú táblázat

Év	KLKF/ZMNE (f)	RTF		ZMNE (e)	
		Nappali	Levelező	Nappali	Levelező
1990	Határőr szak létszám nélkül	-	-		
1991	Határőr szak létszám nélkül	-	-		
1992	-	-	-		
1993	-	30	60		
1994	Határőr szak létszám nélkül	30	60		
1995	Határőr szak létszám nélkül	-	75		
1996	Határőr mérnök-tanár létszám nélkül	25	75		
1997	Határőr szak létszám nélkül	25	15	-	40
1998	25	25	15	-	20
1999	20	25	25	15	-
2000	20 fő nappali / 15 fő levelező	20	20	10	15
2001	20	25	25	10	-
2002	25	50	25	15	15
2003	35	50	25	15	15
2004	30	40	15	15	15
2005	35	25	-	15	-
2006	-	25	-	15	-
2007	-	15<20	-	-	10
2008	-	15<20	-	-	-